

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ ЛУБАРДА И МИЛАНОВ ПРОТИВ СРБИЈЕ
(Представке бр. 6570/19 и 43604/19)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР
29. април 2025. године

Ова пресуда је правноснажна, али може бити предмет редакцијских измена.

У предмету Лубарда и Миланов против Србије,

Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Одбора у саставу:

Peeter Roosma, *председник,*

Diana Kovatcheva,

Матеја Ђуровић, *судије,*

и Olga Chernishova, *заменица секретара Одељења,*

Имајући у виду:

представке против Републике Србије поднете Суду на основу члана 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Конвенција) од стране подносилаца представки наведених у приложеној табели (у даљем тексту: подносиоци), на датуме назначене у истом;

одлуку да се о представкама обавести Влада Републике Србије (у даљем тексту: Влада), коју заступа њихова заступница, гђа З. Јадријевић Младар;

запажања странака;

одлуку о одбијању приговора Владе на разматрање представке од стране Одбора;

Након већања на затвореној седници 25. марта 2025. године,

Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог дана:

ПРЕДМЕТ СЛУЧАЈА

1. Овај предмет се односи на притужбе подносилаца по члану 6. Конвенције да им није пружена прилика да унакрсно испитују сведоке у прекршајним поступцима који су се против њих водили због саобраћајних прекршаја.
2. Први подносилац је 2017. године осуђен због непоштовања сигнализације семафора, а други подносилац је 2015. године осуђен због вожње у пијаном стању („у стању потпуне интоксикације”). Први подносилац је кажњен са 120 евра (EUR) и забрањено му је управљање возилом три месеца, а у возачку дозволу су му додати казнени поени. Други подносилац је кажњен са 850 евра и забрањено му је управљање возилом осам месеци, а у возачку дозволу су му додати казнени поени. Оба прекршаја су потенцијално кажњива и затвором. У складу са Законом о прекршајима, ако казне изречене првом и другом подносиоцу нису биле плаћене, могле су бити замењене ефективном затворском казном у трајању до 15, односно 60 дана.
3. Оба подносилаца су се жалила на своје пресуде, али је обе пресуде потврдио Апелациони суд, а потом и Уставни суд. Коначне домаће одлуке су саопштене подносиоцима 1. августа 2018. у случају првог подносиоца и 26. фебруара 2019. године у случају другог подносиоца.
4. Оба подносиоца су потписала записнике које су саставили полицајци на месту инцидента, али су касније оспорили садржај тих записника на суду. Њихове осуде су засноване на тим записницима и на доказима које су дали полицајци, а који су узети на суду, али не и током главног претреса у предметима. Ни подносиоци нити њихови адвокати нису позвани на испитивање сведока, иако су то изричито тражили. Захтев првог подносиоца је одбијен из разлога ефикасности и економичности поступка. У случају другог подносиоца, суд је утврдио да унакрсно испитивање не би довело до другачијег утврђивања чињеница, јер је исказ сведока био у складу са извештајем који је други подносилац потписао.
5. Позивајући се на члан 6. Конвенције, подносиоци су се притуживали да прекршајни поступак против њих није био правичан, јер им није дата прилика да унакрсно испитају сведоке на чијим су изјавама засноване њихове осуде.

ОЦЕНА СУДА

I. СПАЈАЊЕ ПРЕДСТАВКИ

6. Имајући у виду сличност предмета наведених представки, Суд сматра да је примерено да их испита заједно и да донесе јединствену пресуду.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 6. СТ. 1. И 3(Г) КОНВЕНЦИЈЕ

A. Допуштеност

1. Усаглашеност *ratione materiae*

7. Суд примећује да није спорно између страна да се кривични део члана 6. примењује у овом случају и не види разлог за неслагање (видети, на пример, *Mesesnel против Словеније*, број 22163/08, став 28, од 28. фебруара 2013. године).

2. Да ли је први подносилац претрпео значајну штету

8. Влада је тврдила, на основу приступа усвојеног у случајевима *Rinck против Француске* ((одл.), број 18774/09, од 19. октобра 2010. године) и *Fernandez против Француске* ((одл.), број 65421/10, од 17. јануара 2012. године), да притужбе првог подносиоца треба прогласити неприхватљивим јер није претрпео значајну штету. Суд сматра да се овај случај јасно разликује од цитираних одлука. Ти случајеви су се односили на кривична дела мање тежине која нису кажњива затвором, а спорна питања су била прилично техничке природе, тако да се гаранције кривичног дела из члана 6. нису примењивале са пуном строгошћу (видети *Suhadolc против Словеније* ((одл.), број 57655/08, од 17. маја 2011. године). Суд је мишљења да поштовање људских права, како су дефинисана у Конвенцији, захтева испитивање меритума жалби првог подносиоца. Приговор Владе стога мора бити одбијен.

3. Закључак

9. Суд напомиње да притужбе подносилаца нису очигледно неосноване у смислу члана 35. став 3(а) Конвенције или неприхватљиве по било ком другом основу. Стога се морају прогласити прихватљивим.

Б. Основаност

10. Позивајући се на члан 6. Конвенције, подносиоци су се притуживали на повреду њиховог права на праведно и адверзијално суђење због немогућности да учествују у испитивању сведока у оквиру својих предмета.

11. У овом предмету примењују се два скупа начела: (1) она која се односе на усмено саслушање, нарочито у контексту права на испитивање и унакрсно испитивање сведока (видети *Jussila против Финске* [BB], број 73053/01, ст. 40-44, ЕСЉП 2006-XIV); и (2) она која се односе на прихватање непроверених инкриминишућих доказа сведока у кривичном поступку (видети, на пример, *Al-Khawaja и Tahery против Уједињеног Краљевства* [BB], бр. 26766/05 и 22228/06, ст. 119-47, ЕСЉП 2011, и *Schatschaschwili против Немачке* [BB], број 9154/10, ст. 111-31, ЕСЉП 2015). Конкретно, Суд је раније утврдио да пре него што оптужени може бити осуђен, сви докази против њега или ње морају бити по правилу изведени у његовом или њеном присуству на јавној расправи ради изношења адверзијалног аргумента. Изузеци од овог принципа су могући, али не смеју се кршити права одбране, која, по правилу, захтевају да се оптуженом пружи адекватна и одговарајућа прилика да оспори и унакрсно испита сведока против себе, било када тај сведок даје свој исказ или у каснијој фази поступка.

12. Саобраћајни прекршаји за које су подносиоци осуђени били су кажњиви затвором, а релевантни закон је прописивао могућност затвора због неплаћања новчаних казни (видети став 2. горе). С обзиром на ово, и упркос чињеници да се јемства кривичног права генерално не примењују са пуном строгошћу у случајевима који се тичу саобраћајних прекршаја, претња затвором захтева примену јачих гаранција у овом случају (упоредити са *Marčan против Хрватске*, број 40820/12, ст. 37-38, од 10. јула 2014. године).

13. Закон о прекршајима оставља одлуку о потреби одржавања усмене расправе или одређених процесних радњи уз могуће учешће странака дискреционом праву судије (видети горе наведени став 4). То није неспојиво са Конвенцијом *per se*, имајући у виду природу прекршаја и чињеницу да они не носе значајан степен стигме (видети, *mutatis mutandis*, *Marčan*, наведен горе, став 41). У овом случају, домаћи судови су одлучили да не саслушају сведоке током главног претреса. Није спорно да ни подносиоци нити њихов адвокат нису били обавештени нити позвани да присуствују испитивању сведока.

14. Суд примећује да су осуде подносилаца засноване на записницима које су потписали на лицу места, али су касније оспорили на суду, те и на исказима сведока, односно полицајаца.

15. Судови првог степена су, у оба поступка, одбацили одбране подносилаца као нелогичне и сматрали су да су усмерене на избегавање одговорности, наглашавајући чињеницу да су подносиоци претходно потписали записнике који их инкриминишу. Међутим, Суд примећује да су подносиоци накнадно повукли своје изјаве садржане у потписаним записницима. У таквим околностима, с обзиром на то да су искази полицајаца били одлучујући фактор у осуди подносилаца, давање прилике истим да испитају сведоке било је неопходно у сврху заштите њихових интереса (видети, *mutatis mutandis*, *Produkcija Plus Storitveno podjetje d.o.o. против Словеније*, број 47072/15, став 54, од 23. октобра 2018. године).

16. У списима предмета нема назнака да су домаћи органи приступили исказима полицајаца са посебним опрезом, односно да је чињеница да су сведоци испитани у одсуству одбране навела судове да придају мањи значај овим доказима (видети *Paić против Хрватске*, број 47082/12, став 43, од 29. марта 2016. године). Напротив, домаћи судови су поклонили пуно поверење непровереним исказима сведока јер су били у складу са извештајима о инцидентима, иако су подносиоци повукли своје признање из записника.

17. Даље, упркос чињеници да су подносиоци експлицитно тражили прилику да поставе питања полицајцима, ни они нити њихови адвокати нису позвани на испитивање, при чему су се домаћи органи у случају првог подносиоца позивали на економичност и ефикасност поступка, а у случају другог су сматрали да унакрсно испитивање сведока не може довести до другачијег утврђивања чињеница (видети горе наведени став 4). Такође нема назнака да су подносиоци или њихови адвокати икада били позвани да поставе питања полицајцима у писаном облику (видети *Paić*, наведен горе, став 47, са даљим упућивањима).

18. Иако је тачно да су подносиоци имали прилику да изнесу своју верзију догађаја током суђења и да су искористили ту могућност, сама та чињеница се не може сматрати довољним фактором противтеже да би се надокнадио проблем под којим се одбрана налазила (*ibid.*, став 51.).

19. Приликом процене укупне правичности суђења, Суд примећује да су осуде подносилаца засноване на непровереним доказима који су били одлучујући за њихове осуде и да нису постојали довољни фактори противтеже који би надокнадили ограничење права подносилаца на одбрану. Суд сматра да захтеви ефикасности и економичности у поступку, у датим околностима, нису могли да оправдају мешање у право

подносилаца да унакрсно испитују сведоке. Стога, Суд налази да је дошло до повреде члана 6. ст. 1. и 3. (г) Конвенције у односу на оба подносиоца.

ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

20. Први подносилац је тражио 150 евра (EUR) на име материјалне штете у вези са новчаном казном коју је био дужан да плати и 1.000 евра на име нематеријалне штете. Такође је тражио 1.550 евра на име трошкова и издатака насталих пред домаћим судовима и оних насталих пред Судом.

21. Други подносилац је тражио 860 евра на име материјалне штете у вези са новчаном казном коју је био дужан да плати и 3.200 евра на име нематеријалне штете. Такође је тражио 3.440 евра на име трошкова и издатака насталих пред домаћим судовима и Судом.

22. Влада је оспорила та потраживања.

23. Суд примећује да подносиоци нису доказали постојање узрочне везе између утврђене процедуралне повреде и наводне материјалне штете (видети *Mlenović против Словеније*, број 11411/11, став 46, од 28. фебруара 2013. године). Стога одбацује те захтеве у целости.

24. Подносиоци су сигурно претрпели неку нематеријалну штету. Узимајући у обзир природу и тежину повреда утврђених у овом случају и узимајући у обзир захтеве подносилаца, Суд досуђује подносиоцима износ од 1.000 евра сваком, плус сваки порез који може бити обрачунат у вези са нематеријалном штетом.

25. Суд одбацује захтев првог подносиоца у вези са трошковима поступка, јер није поткрепио своју тврдњу да је платио или да је имао законску обавезу да плати тражене накнаде (упоредити са *Merabishvili против Грузије* [BV], број 72508/13, ст. 370-73, од 28. новембра 2017. године). Што се тиче другог подносиоца, Суд понавља да подносилац има право на накнаду трошкова поступка само уколико је доказано да су они стварно и нужно настали и да су били разумни у погледу њихове висине. У овом случају, узимајући у обзир документа која поседује и горе наведене критеријуме, Суд сматра да је прикладно да другом подносиоцу досуди 2.765 евра, што покрива све трошкове, као и све порезе који му се могу наплатити.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. Одлучује да споји представке;

2. Проглашава представке прихватљивим;

3. Сматра да је дошло до повреде члана 6. ст. 1. и 3(г) Конвенције;

4. Сматра

(а) да тужена Држава мора да плати подносиоцима, у року од три месеца, износе назначене у приложеној табели, који морају да се конвертују у валуту тужене Државе по курсу који је важио на дан намирења;

(б) да од истека наведена три месеца до измирења, камата на наведене износе у приложеној табели треба да буде платива по стопи једнакој граничној активној каматној стопи Европске централне банке током периода неизмирења плус три процентна поена;

5. Одбацује остале захтеве подносилаца за правично задовољење.

Састављено на енглеском језику и прослеђено у писаном облику 29. априла 2025. године, у складу с правилом 77. ст. 2. и 3. Пословника о раду суда.

Olga Chernishova

заменица секретара

Peeter Roosma

председник

ДОДАТАК

Списак предмета:

Број представке	Назив предмета	Поднето	Подносилац представке Датум рођења Место становања Држављанство	Заступник	Износ додељен за нематеријалну штету (у еврима) ¹	Износ који се додељује за трошкове и издатке (у еврима) ²
6570/19	Лубарда против Србије	22.01.2019. године	Зоран Лубарда 1954. Ваљево српско	Радомир СПАСОЈЕВИЋ	1.000	
43604/19	Миланов против Србије	02.08.2019. године	Слађан МИЛАНОВ 1984. Босилеград српско	Драган ДАВИТКОВ	1.000	2.765

1 Као и било који порез који би могао бити наплаћен.

2 Као и било који порез који би могао бити наплаћен подносиоцу.